২০১৭ এছচিচি অনলাইন গৌ ১০২৫ : (২০১৭) ৬ গাউ এল আৰ ১৮৮

মাণিক কুটুম বনাম জুলি কুটুম, (২০২০) ১৪ এছচিচি ৪৬৯ গোচৰত আইনত আংশিকভাৱে ওলোটা

গৌহাটীৰ উচ্চ ন্যায়ালয়ত

(ন্যায়াধীশ ৰুমি কুমাৰী ফুকনৰ আদালতত)

জুলি কুটুম .... আবেদনকাৰী;

বনাম

মাণিক কুটুম ....বিবাদী।

ফৌজদাৰী পুনৰীক্ষণ নং ১০২/ ২০১২ চনৰ

সিদ্ধান্ত লোৱা হৈছে ২০১৭ চনৰ ১ আগষ্টত

ফৌজদাৰী প্ৰক্ৰিয়া সংহিতা , ১৯৭৩, ধাৰা ১২৫ — ভৰন-পোষণ —কেৱল আইনীভাৱে বিবাহিত পত্নীয়েহে ভৰণ-পোষণৰ দাবী কৰিব পাৰে য ’ত বিবাহ বিচ্ছেদ হোৱা পত্নীকো অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে — ফৌজদাৰী প্ৰক্ৰিয়া সংহিতাৰ ১২৫ নং ধাৰাত ‘পত্নী’ শব্দটোৰ অতি ব্যাপক ব্যাখ্যা দিব লাগিব — বিবাহৰ কঠোৰ/বৈধ প্ৰমাণৰ প্ৰয়োজন নাই — প্ৰতিপক্ষই প্ৰথম বিবাহৰ ভংগ নোহোৱাকৈ দ্বিতীয় বিবাহটো কৰিছিল আৰু লগতে এটা সন্তানৰ জন্ম দিছিল ; কিন্তু পৰৱৰ্তী সময়ত এনে সকলো সম্পৰ্কক প্ৰতিহত কৰিছিল — বিবাহ অস্বীকাৰ কৰাৰ বাহিৰে প্ৰতিপক্ষই এনে কোনো কথা নথীত আনিব পৰা নাছিল যে প্ৰতিপক্ষৰ সৈতে বিবাহৰ সময়তো আবেদনকাৰীয়ে তেওঁৰ পূৰ্বৰ বিবাহৰ বিষয়ে জানিছিল — পূৰ্বৰ বিবাহ কথা লুকোৱাই ৰখা স্পষ্ট গোচৰ — বিচাৰ আদালতে ৰায় দিছিল যে যিহেতু আবেদনকাৰীজন প্ৰতিপক্ষৰ আইনীভাৱে বিবাহিত পত্নী নাছিল সেয়ে তাই ভৰণ-পোষণৰ অধিকাৰী নাছিল —অবৈধ সম্পৰ্কৰ পৰা জন্ম হোৱা নাবালক কন্যাক অবৈধ বুলি ধৰি দিয়া ভৰণ-পোষণ — পুনৰীক্ষণ আবেদন দাখিল হোৱাৰ পিছত আবেদনকাৰীক ধাৰা ১২৫, ফৌজদাৰী প্ৰক্ৰিয়া সংহিতাৰ উদ্দেশ্যে প্ৰতিপক্ষৰ আইনীভাৱে বিবাহিত পত্নী হিচাপে গণ্য কৰা হয়—বিচাৰ আদালতে জাৰী কৰা আদেশ বাতিল কৰা হয় —আবেদনকাৰীক প্ৰতিপক্ষৰ আইনীভাৱে বিবাহিত পত্নী বুলি ঘোষণা কৰিবলৈ বিচাৰ আদালতলৈ গোচৰটো পঠিওৱা হয় আৰু কেৱল আয়ৰ

ওপৰত সঠিক প্ৰমাণ লিপিবদ্ধ কৰি ভৰণ-পোষণৰ পৰিমাণ নিৰ্ণয় কৰা আৰু আবেদনকাৰীৰ লগতে নাবালক শিশুকো উপযুক্ত ভৰণ-পোষণ প্ৰদান কৰা ।

স্পষ্টভাৱে আবেদনকাৰীয়ে আগৰ বিবাহৰ কথা লুকোৱাই ৰাখি দুটা বৈবাহিক সম্পৰ্ক চলাই আছিল আৰু এতিয়া তেওঁক বৰ্তমানৰ আবেদনকাৰীৰ সৈতে বিবাহৰ পূৰ্বে তেওঁলোকৰ বিবাহৰ ফলত প্ৰথম পত্নী হোৱাৰ সুবিধা ল 'বলৈ অনুমতি দিব নোৱাৰি। ভাৰতীয় সমাজৰ প্ৰেক্ষাপটত এগৰাকী নাৰীৰ ভাগ্য সদায় পুৰুষ আচৰণৰ দ্বাৰা নিৰ্ধাৰিত হয়আৰু মূলতঃ বেছিভাগ মহিলাই নিৰ্ভৰশীল হৈ আন অংশৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰে। অৱশ্যেই প্ৰতিষ্ঠিত আইন অনুসৰি ইতিমধ্যে এজন পুৰুষক বিবাহিত বুলি জানি তেওঁৰ এগৰাকী মহিলাক বিবাহত সোমাবলৈ দিয়া নহ 'ব। কিন্তু যিগৰাকী মহিলাই নিজৰ পুৰুষৰ পূৰ্বৰ বিবাহৰ বিষয়ে সম্পূৰ্ণ অজ্ঞাত আছিল , তেওঁক উপকাৰী হিচাপে সুৰক্ষিত দিয়া উচিত আৰু তথাকথিত স্বামীক নিজৰ ভুল/অবৈধ আচৰণৰ সুবিধা ল'বলৈ দিয়া উচিত নহয়।

আদালতৰ ভূমিকা সদায় গতিশীল হ 'ব লাগে যাতে প্ৰতিটো গোচৰৰ আঁৰৰ প্ৰকৃত বিষয়টো সমাধান কৰিব পৰা যায় যাতে সমাজৰ সকলো শ্ৰেণীৰ লোকৰ বাবে সামাজিক ন্যায় লাভ কৰিব পৰা যায় বিশেষকৈ দুৰ্বল লোক বাবে যিটো হৈছে দুখীয়া আৰু অসহায় মহিলা । ইয়াত গুৰুত্ব দিয়া হৈছে যে আদালতে বিভিন্ন পদ্ধতি গ্ৰহণ কৰিব লাগে সামাজিক ন্যায়ৰ অধিকাৰক্ষেত্ৰত যিটোক সামাজিক প্ৰসংগ বিচাৰ বুলিও কোৱা হয় কাৰণ কেৱল বিৰোধী পদ্ধতি উপযুক্ত নহ 'বও পাৰে। ফৌজদাৰী প্ৰক্ৰিয়া সংহিতাৰ ১২৫ নং ধাৰাটোৰ বিধানৰ প্ৰেক্ষাপটত উদ্দেশ্য প্ৰণোদিত ব্যাখ্যাৰ দৃষ্টিকোণৰ পৰা আৰু নথীত থকা প্ৰমাণৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি আমি নিশ্চিতভাৱে এই সিদ্ধান্তত উপনীত হ'ব পাৰো যে আবেদনকাৰীক প্ৰতি পক্ষৰ আইনীভাৱে বিবাহিত পত্নী হিচাপে গণ্য কৰিবলৈ পক্ষসমূহৰ মাজত বিবাহ হৈছিল।

ইয়াত প্ৰতি পক্ষই দাখিল কৰিছে যে এজন হিন্দুৱে দ্বিতীয় বিবাহ কৰিব নোৱাৰে আৰু সমান ভাবে দ্বিতীয় পত্নীৰ কোনো আইনী মৰ্যাদা নাই। কিন্তু আমি যি পাইছিলোঁ সেইটোৱেই একেবাৰে হতাশাজনক যে এজন ব্যক্তিয়ে প্ৰথম পত্নীৰ জীয়াই থকাৰ সময়ত প্ৰথম বিবাহৰ কথা লুকোৱাই ৰাখি দ্বিতীয় বিবাহ চলাইছে আৰু লগতে সন্তান জন্ম দিছে যদিও পৰৱৰ্তী সময়ত এনে সকলো

সম্পৰ্কক প্ৰতিহত কৰিছে। এইদৰে তেওঁ নিজেই হিন্দু বুলি দাবী কৰিও হিন্দু আইনৰ বিধান বিফল কৰিছে, আনহাতে বিবাহ হিন্দু আইন অনুসৰি পবিত্ৰ সংযোগ আৰু চুক্তি নহয়। তেওঁ নিজৰ পৰিয়ালৰ প্ৰতি দ্বৈত সম্পৰ্ক বজাই ৰাখিছে যিটো তেওঁৰ প্ৰথম পত্নী বা তেওঁৰ দ্বিতীয় পত্নীৰ প্ৰতি একেবাৰেই আনুগত্যশীল নহয় যাক তেওঁ প্ৰ্থম বিবাহৰ কথা লুকোৱাই বিয়া কৰাইছিল।

গোচৰটোত হাজিৰ হোৱা অধিবক্তাসকল:

মিষ্টাৰ এছ. এছ. শৰ্মা, আবেদনকাৰীৰ হৈ।

মিষ্টাৰ এ. আই. উদ্দিন, প্ৰতি পক্ষৰ হৈ ।

উল্লেখ কৰা গোচৰসমূহ: কালক্ৰমিক

বাদছা বনাম উৰ্মিলা বাদছা গডছে, (২০১৪) ১ এছ চি চি ১৮৮।

চানমুনিয়া বনাম বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ সিং কুছাৱাহা, (২০১১) ১ এছ চি চি ১৪১।

ডি ভেলুস্বামী বনাম বি পাটচাইমল, (২০১১) ১ এছ চি চি (ফৌজদাৰী) ৫৯।

ছাবিটাবেন, (২০০৫) ৩ এছ চি চি ৬৩৬।

দ্বাৰিকা প্ৰসাদ সাতপতি বনাম বিদ্যুৎ প্ৰভা দীক্ষিত , (১৯৯৯) ৭ এছ চি চি ৬৭৫ : ২০০০ চি.আৰ.এল. এল জে (১)।

বিমলা কে বনাম বীৰচন, (১৯৯১) ২ এছ চি চি ৩৭৫।

যমুনাবাই, (১৯৮৮) ১ এছ চি চি ৫৩০।

বিচাৰ আৰু আদেশ

১/ আবেদনকাৰীৰ হৈ হাজিৰ হোৱা বিদ্বান জ্যেষ্ঠ অধিবক্তা এছ এছ শৰ্মা , আৰু প্ৰতি পক্ষৰ হৈ হাজিৰ হোৱা অধিবক্তা এ. আই. উদ্দিনক শুনিলো ।

২) এই পুনৰীক্ষণ আৱেদন ২৮/২০০৯ নং বিবিধ গোচৰত বিদ্বান মহকুমা ন্যায়িক দণ্ডাধীশ গোসাঁইগাঁৱৰ ২১.১১.২০১১ তাৰিখৰ আদেশৰ বিৰুদ্ধে নির্দেশিত য'ত আবেদনকাৰীয়ে প্রতি পক্ষৰ ২য় পত্নী হোৱাৰ ভিত্তিত ভৰণ-পোষণ প্রদানৰ বাবে দাখিল কৰা আবেদন নাকচ কৰা হয় আৰু তাইৰ নাবালক কন্যাক ভৰণ-পোষণৰ বাবে প্রতিমাহে ২০০০ টকাৰ অনুমোদন জনায়।

৩) ইয়াত আবেদনকাৰীয়ে ফৌজদাৰী প্রক্রিয়া আইনৰ ১২৫ নং ধাৰাত মহকুমা ন্যায়িক দণ্ডাধীশ, গোসাইগাঁৱৰ সন্মুখত আবেদন দাখিল কৰি দাবী কৰে যে তেওঁ প্রতি পক্ষৰ বিবাহিত পত্নী আৰু ৩.৪.২০০৫ তাৰিখে কালাঘাট খ্রীষ্টান গীর্জাত দুয়ো পক্ষৰ সামাজিক প্রথা আৰু ৰীতি নীতি অনুসৰি বিবাহ হৈছিল। গীর্জাত বিয়াৰ আগতে ১৭.৮.২০০৪ তাৰিখে দুয়ো পক্ষৰ মাজত বিবাহ চুক্তিৰ সম্পন্ন কৰা হৈছিল। তেওঁলোকে দম্পতী জীৱন আৰম্ভ কৰে আৰু আবেদনকাৰীক প্রতিপক্ষই তেওঁৰ কর্মস্থলী মুম্বাইলৈ লৈ যায় আৰু তাৰ পিছত হায়দৰাবাদলৈ লৈ যায় আৰু ২০০৫ চনৰ আগষ্ট মাহলৈকে তাতেই থাকে আৰু ইয়াৰ মাজতে আবেদনকাৰী গর্ভৱতী হয়। ইয়াৰ পিছত প্রতিপক্ষক পদোন্নতিসহ লুমডিঙলৈ বদলি কৰি ৰেলৰে সুৰক্ষা বিশেষ বাহিনীৰ প্রথম বেটেলিয়নত হেড কনিষ্টবল হিচাপে নিযুক্তি দিয়া হয় আৰু সঘনাই বদলি হোৱাৰ বাবে প্রতিপক্ষই আবেদনকাৰীক তামাৰহাটৰ ডিংডিংগা বজাৰত থকা পিতৃৰ ঘৰত ৰাখিছিল যাতে গর্ভাৱস্থাত উপযুক্ত যত্ন ল'ব পাৰে। ২৩.১.২০০৬ তাৰিখে আবেদনকাৰীয়ে এগৰাকী মহিলা সন্তান অর্থাৎ ক্রিষ্টিয়ানা কুটুমৰ জন্ম দিয়ে আৰু তাৰ পিছত তেওঁলোকক প্রতিপক্ষই কর্মস্থলী লুমডিঙলৈ লৈ যায়, য'ত তেওঁলোক ২০০৮ চনৰ ছেপ্টেম্বৰ মাহলৈকে থাকে। প্রতিপক্ষই তেওঁলোকক লুমডিঙলৈ নিবলৈ তাইৰ পিতৃ-মাতৃৰ ঘৰলৈ অহাৰ সময়তে তেওঁ ৫০ লাখ টকাৰ দাবী উত্থাপন কৰে ঘৰুৱা সামগ্রী ক্রয় কৰাৰ অজুহাতত যিবোৰ অৱশ্যে যোগান ধৰিব পৰা নগ'ল আৰু সেই কাৰণে প্রতিপক্ষই তাইক বেয়া ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে আৰু তাইক সঠিকভাৱে ভৰণ-পোষন দিবলৈ অস্বীকাৰ কৰিলে আৰু দাবী কৰা ৫০ হাজাৰ টকা আনিবলৈ বাৰে বাৰে দাবী কৰিলে আৰু তাৰ পিছত ছেপ্টেম্বৰ মাহত আবেদনকাৰীয়ে গম পালে যে প্রতিপক্ষই এগৰাকী মহিলাৰ সৈতে অবৈধ সম্পর্ক গঢ়ি তুলিছে আৰু তেওঁ প্রতিবাদত কৰাত তেওঁক বেয়াকৈ আক্রমণ কৰা হৈছিল যাৰ বাবে আবেদনকাৰীয়ে ১৫.১০.২০০৮ তাৰিখে আৰক্ষীৰ ওচৰত এফ আই আৰ দাখিল কৰিবলৈ বাধ্য হৈছিল যি খনৰ ভিত্তিত আই পি চিৰ ধাৰা ২৯৪/৩২৩/৫০৬ৰ অধীনত লুমডিং থনা গোচৰ ১৫২/২০০৮ পঞ্জীয়ন কৰা হৈছিল।

৪) এফ আই আৰ দাখিল কৰাৰ পিছত প্ৰতিপক্ষই ২০০৮ চনৰ অক্টোবৰৰ শেষৰ ফালে তাইক নাবালক কন্যাৰ সৈতে বিবাহ ঘৰ এৰি যাবলৈ বাধ্য কৰাইছিল আৰু তেতিয়াৰ পৰাই তাই পিতৃ-মাতৃৰ ঘৰত বাস কৰি আছে আৰু পৰিয়ালটো চোৱাচিতা কৰাত অৱহেলা কৰিছিল আৰু তাৰ ফলত আবেদনকাৰীয়ে তেওঁৰ সন্মুখীন হোৱা তীব্ৰ আৰ্থিক অসুবিধাৰ বাবে ভৰণ-পোষণৰ বাবে আবেদন দাখিল কৰিবলৈ বাধ্য হয়। আবেদনকাৰীৰ মতে, প্ৰতিপক্ষই এন এফ ৰেলৱেৰ কৰ্মচাৰী হোৱাৰ বাবে মাহে ১৫,০০০ /- টকাৰ দৰমহা পাই আছে, অন্যহাতে আবেদনকাৰীৰ উপাৰ্জনৰ কোনো উৎস নাই । উক্ত আবেদনৰ ভিত্তিত প্ৰতিপক্ষৰ বিৰুদ্ধে ফৌজদাৰী প্ৰক্ৰিয়া সংহিতাৰ ১২৫ নং ধাৰাত ২৮/২০০৯ নং বিবিধ গোচৰ তৰা হয়।

৫) আবেদনকাৰীৰ গোচৰটো খণ্ডন কৰি প্ৰতিপক্ষই তেওঁৰ লিখিত জবাবতত আবেদনকাৰী আৰু তেওঁৰ কন্যাৰ সৈতে তেওঁৰ সম্পৰ্ক অস্বীকাৰ কৰি অভিযোগ কৰে যে আবেদনকাৰীয়ে দাবী কৰা ধৰণে ৩.৪.২০০5 তাৰিখে আবেদনকাৰীৰ সৈতে তেওঁ কেতিয়াও কোনো বিবাহত বহা নাছিল আৰু তেওঁলোকেও স্বামী-স্ত্ৰী হিচাপে একেলগে থকা নাছিল । তেওঁ লগতে কয় যে আবেদনকাৰীয়ে কোৱাৰ দৰে তেওঁ কেতিয়াও আবেদনকাৰীক মুম্বাই , হায়দৰাবাদ আদিলৈ লৈ যোৱা নাছিল। আবেদনকাৰীৰ সকলো অভিযোগ অস্বীকাৰ কৰি কোৱা হৈছে যে প্ৰতিপক্ষজন ধৰ্মৰ ফালৰ পৰা হিন্দুআৰু আবেদনকাৰীজন খ্ৰীষ্টান , আৰু তেওঁলোকৰ দুয়োৰে কোনোৱেই নিজৰ ধৰ্ম এৰি দিয়া নাছিল আৰু সেয়েহে পক্ষসমূহৰ মাজত বিবাহৰ প্ৰশ্নই উত্থাপন হব নোৱাৰে। সেই অনুসৰি এইটো কোৱা হয় যে প্ৰতিপক্ষই আবেদনকাৰীক কেতিয়াও বিয়া কৰা নাই আৰু সেইবাবেই তেওঁ ৰক্ষণাবেক্ষণ লাভ কৰাৰ অধিকাৰীনহয় ।

৬) প্ৰতিপক্ষৰ মতে ১৩ বছৰ আগতে হিন্দু আইন অনুসৰি তেওঁ শ্ৰীমতী গীতালিক বিয়া কৰাইছিল আৰু তেওঁলোকৰ প্ৰায় ১২ আৰু ৬ বছৰ বয়সৰ দুটা সন্তান আছে। তেওঁ অভিযোগ কৰে যে আবেদনকাৰীগৰাকী এগৰাকী দুখীয়া দুখীয়া পৰিয়ালৰ হোৱাৰ বাবে আবেদনকাৰীৰ সৈতে তেওঁৰ পাৰিবাৰিক বন্ধুত্ব আছিল আৰু বহু সময়ত তেওঁৰ সহানুভূতিৰ বাবে তেওঁ তেওঁৰ পৰিয়ালক আৰ্থিকভাৱে সহায় কৰিছিল আৰু এনে বন্ধুত্বৰ সুযোগ লৈ তেওঁ নিজকে পত্নী হিচাপে দাবী কৰিবলৈ আৰম্ভ কৰিছিল আৰু তেওঁ আবেদনকাৰীৰ সন্তানৰ জন্মৰ বিষয়ে কোনো জ্ঞান নাই আৰু তেওঁ নাবালক সন্তানৰ পিতৃত্বক একেষাৰে অস্বীকাৰ কৰিছিল। এইদৰে প্ৰতিপক্ষৰ মতে

আবেদনকাৰীয়ে প্ৰথম পত্নীৰ জীৱিত সময়ত তেওঁৰ পত্নী হ’ব নোৱাৰিলেহেঁতেন আৰু তাই প্ৰতিপক্ষৰ সৈতে এনে সম্পৰ্ক দাবী কৰি ভুৱা গোচৰ দাখিল কৰিছে।

৭) দুয়োটা পক্ষই প্ৰমাণ দিছিল আৰু দুয়োপক্ষৰ বাবে বিদ্বান অধিবক্তাৰ যুক্তি শুনাৰ পিছত বিচাৰ আদালতে প্ৰতিপক্ষৰ এই আবেদনৰ অনুমতি দিছিল যে আবেদনকাৰীজন প্ৰতিপক্ষৰ আইনীভাৱে বিবাহিত পত্নী নহয়, আবেদনকাৰীয়ে ভৰণ-পোষণৰ অধিকাৰী নহয়, কিন্তু শিশুটিক পক্ষসমূহৰ মাজত অবৈধ সম্পৰ্কৰ বাবে জন্ম হোৱা অবৈধ বুলি ধৰি লৈ প্ৰতিপক্ষক নাবালক কন্যা মিছ ক্ৰীষ্টিনা কুটুমক ভৰণ-পোষণৰ বাবে প্ৰতিমাহে ২০০০ টকাকৈ ২৭.৪.২০০৯ তাৰিখে আবেদন দাখিল কৰাৰ তাৰিখৰ পৰা প্ৰাপ্ত বয়স্ক নোহোৱা লৈকে দিবলৈ নিৰ্দেশ দিয়া হয় ।

৮) ২১.১১.২০১১ তাৰিখৰ আদেশৰ বৈধতা আৰু বৈধতাক প্ৰত্যাহ্বান জনাই এই পুনৰীক্ষণ গোচৰ দাখিল কৰা হৈছে

যে বিদ্বান বিচাৰ আদালতে আবেদনকাৰীয়ে তেওঁলোকৰ বিবাহ, সন্তানৰ জন্ম আদিৰ সন্দৰ্ভত উত্থাপন কৰা , মৌখিক আৰু নথিপত্ৰৰ প্ৰমাণৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখিব নকৰাৰ বাবে বিবাদিত আদেশটোৱে গুৰুতৰ দুৰ্বলতাত ভুগিছে । যিয়ে পক্ষসমূহৰ মাজত বৈবাহিক সম্পৰ্কৰ লগতে বিবাহৰ পৰাই সন্তানৰ জন্ম প্ৰমাণ কৰে। ইয়াত প্ৰতিপক্ষই আবেদনকাৰীক তেওঁৰ পূৰ্বৰ বিবাহক কথা লুকোৱাই ৰাখি বিয়া কৰাইছে আৰু আবেদনকাৰীয়ে তেওঁক অবিবাহিত ব্যক্তি বুলি বিশ্বাস কৰি তেওঁৰ প্ৰেমত পৰিছিল আৰু তেওঁক সঁচা বিশ্বাসত বিয়া কৰাইছিল। ইয়াত আৰু কোৱা হৈছে যে বিদ্বান বিচাৰ আদালতে আবেদনকাৰীয়ে উত্থাপন কৰা প্ৰমাণৰ শলাগ ল ’ব নোৱাৰিলে আৰু ভুল সিদ্ধান্তত উপনীত হ’ল।

৯) আনহাতে প্ৰতিপক্ষৰ মতে যিহেতু আবেদনকাৰীৰ পত্নীৰ মৰ্যাদা নাই গতিকে কোনো ধৰণৰ ভৰণ-পোষণৰ অধিকাৰী নহয়।

১০) দুয়োপক্ষৰ বাবে বিদ্বান অধিবক্তাৰ দাখিল শুনা হল। লগতে নথীত থকা সকলো প্ৰমাণ চোৱা হল । দেখা যায় যে বিদ্বান দণ্ডাধীশে এই ভিত্তিত আগবাঢ়িছিল যে প্ৰতিপক্ষ এজন পূৰ্বতে বিবাহিত আৰু দুটা সন্তান থকা ব্যক্তি আৰু সেইবাবেই আবেদনকাৰীক আইনীভাৱে বিবাহিত পত্নী বুলি ধৰিব নোৱাৰি আৰু ভৰণ-পোষণ আবেদনকাৰীক অস্বীকাৰ কৰা হৈছিল। গতিকে এই পুনৰীক্ষণ আবেদনৰ জৰিয়তে আমি এই বিষয়টোৰ সন্মুখীন হওঁ যে তৎক্ষণাত গোচৰটোত

আবেদনকাৰীক প্ৰতিপক্ষৰ আইনীভাৱে বিবাহিত পত্নী হিচাপে গণ্য কৰিব পাৰি নেকি ? আমি এইটোও জানো যে এনে বিষয়ত বহু আলোচনা চলি আছিল আৰু দ্বিতীয় পত্নীক আইনগতভাৱে বিবাহিত পত্নীৰ মৰ্যাদা দিব পাৰি নেকি আৰু এনে পত্নীয়ে ভৰণ-পোষণৰ আবেদন কৰিব পাৰে নেকি সেই সম্পৰ্কে সৰ্বোচ্চ কৰ্তৃপক্ষৰ পৰা সিদ্ধান্ত লোৱা হৈছে।

১১) যিমানদূৰলৈকে ফৌজদাৰী প্ৰক্ৰিয়া সংহিতাৰ ১২৫ নং ধাৰাটোৰ কথা আহিছে , কেৱল আইনীভাৱে বিবাহিত পত্নীয়েহে ভৰণ-পোষণৰ দাবী কৰিব পাৰে য'ত বিবাহ বিচ্ছেদ হোৱা পত্নীক এই শ্ৰেণীত অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে। বিষয়টোৰ সঠিক মূল্যায়নৰ উদ্দেশ্যে পৰ্যবেক্ষণসমূহৰ উল্লেখ কৰাটো উপযোগী হ 'ব দ্বাৰিকা প্ৰসাদ সতপতি বনাম বিদ্যুৎ প্ৰভা দীক্ষিত , (১৯৯৯) ৭ এছচিচি ৬৭৫ : ২০০০ গোচৰত ৰেগুৰ কৰা হৈছে চি আৰ ল. এল জে (১), যিবোৰ তলত দিয়া ধৰণৰ:

> "ফৌজদাৰী প্ৰক্ৰিয়া সংহিতাৰ ১২৫ নং ধাৰাত সাৰাংশ কাৰ্য্যবিধিৰ উদ্দেশ্যে বিবাহৰ বৈধতা পক্ষসমূহে নথীত অনা প্ৰমাণৰ ভিত্তিত নিৰ্ণয় কৰিব লাগে। এনে কাৰ্য্যবিধিত বিবাহৰ প্ৰমাণৰ মানদণ্ড আইপিচিৰ ৪৯৪ নং ধাৰাত অপৰাধৰ বিচাৰত যিমান কঠোৰ নহয়। যদিহে সংহিতাৰ ধাৰা ১২৫ৰ অধীনত কাৰ্য্যবিধিত দাবীদাৰে দেখুৱাবলৈ সফল হয় যে তেওঁ আৰু প্ৰতিপক্ষই স্বামী-স্ত্ৰী হিচাপে একেলগে বাস কৰিছে , আদালতে ধৰি ল 'ব পাৰে যে তেওঁলোক আইনগতভাৱে বিবাহিত পত্নী , আৰু এনে পৰিস্থিতিত বৈবাহিক মৰ্যাদা অস্বীকাৰ কৰা পক্ষই অনুমানক খণ্ডন কৰিব পাৰে।
>
> এবাৰ বিবাহ পদ্ধতি অনুসৰণ কৰা বুলি স্বীকাৰ কৰিলে তেতিয়া ১২৫ নং ধাৰা , ফৌজদাৰী প্ৰক্ৰিয়া সংহিতাৰ অধীনত চলি থকা কাৰ্য্যবিধিত হিন্দু আচাৰ-ব্যৱহাৰ অনুসৰি উক্ত পদ্ধতিটো সম্পূৰ্ণ হৈছিল নে নাই সেই বিষয়ে অধিক তদন্ত কৰাৰ প্ৰয়োজন নাই ।
>
> যদিহে দণ্ডাধীশে ফৌজদাৰী প্ৰক্ৰিয়া সংহিতাৰ ধাৰা ১২৫ৰ অধীনত বিবাহ সম্পাদনৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰাথমিকভাৱে সন্তুষ্ট হয় হয় যিবোৰ সাৰাংশ প্ৰকৃতিৰ অত্যাৱশ্যকীয় ৰীতি-নীতি পালনৰ কঠোৰ প্ৰমাণৰ প্ৰয়োজন নহয়।
>
> ইয়াত আৰু কোৱা হৈছে যে:

মনত ৰখা ভাল যে ধাৰা ১২৫ ফৌজদাৰী প্ৰক্ৰিয়া সংহিতাৰ অধীনত আবেদনত গৃহীত কৰা আদেশে অৱশেষত পক্ষসমূহৰ অধিকাৰ আৰু বাধ্যবাধকতা নিৰ্ধাৰণ নকৰে আৰু উক্ত ধাৰাটো পত্নী , সন্তানক আৰু পিতৃ-মাতৃ ভৰণ-পোষণৰ বাবে চমু প্ৰতিকাৰ প্ৰদানৰ লক্ষ্যৰে প্ৰণয়ন কৰা হৈছে । নিজৰ অধিকাৰ নিৰ্ধাৰণ কৰাৰ উদ্দেশ্যে আপীলকাৰীয়ে দেৱানী গোচৰও দাখিল কৰিছে যিটো বিচাৰধীন হৈ আছে বিচাৰ আদালতৰ সন্মুখত। এনে পৰিস্থিতিত এই আদালতে এছ চেথুৰাথিনাম পিল্লাই বনাম বাৰ্বাৰা ওৰফে ডলী চেথুৰাথিনাম, (১৯৭১) ৩ এছ চি চি ৯২৩ গোচৰত লক্ষ্য কৰিছিল যে ধাৰা ৪৮৮ , চি আৰ পি চি ১৮৯৮ (ধাৰা ১২৫ , চি আৰ পি চিৰ দৰে)ৰ অধীনত ৰক্ষণাবেক্ষণ অস্বীকাৰ কৰিব নোৱাৰি য'ত কিছুমান প্ৰমাণ আছিল যাৰ ওপৰত ৰক্ষণাবেক্ষণৰ অনুদানৰ বাবে সিদ্ধান্তত উপনীত হ'ব পৰা গৈছিল। ৪৮৮ নং ধাৰাত জাৰি কৰা আদেশ হৈছে এটা সাৰাংশ আদেশ যিয়ে অৱশেষত পক্ষসমূহৰ অধিকাৰ আৰু বাধ্যবাধকতা নিৰ্ধাৰণ নকৰে বুলি ধৰা হৈছিল ; পক্ষসমূহৰ মাজত বৈধ বিবাহ হৈছিল বুলি ফৌজদাৰী আদালতে লোৱা সিদ্ধান্তই পক্ষসমূহৰ মাজত হোৱা কোনো দেৱানী কাৰ্য্যবিধিত নিৰ্ণায়ক হিচাপে কাম নকৰে।"

১২) ইয়াৰ পিছত চানমুনিয়া বনাম বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ সিং কুছৱাহা, (২০১১) ১ এছচিচি ১৪১ৰ সিদ্ধান্তৰ কথা উল্লেখ কৰিব পাৰি য'ত আদালতে ৰায় দিছিল যে চিআৰ.পিচিৰ ১২৫ নং ধাৰাত দিয়া "পত্নী" শব্দটো অতিবহল ব্যাখ্যা, প্ৰাসংগিক অংশটো হতলত উদ্‌ধৃত কৰা হৈছে ।

"২৬. এইদৰে যিবোৰ ক্ষেত্ৰত এজন পুৰুষ দীৰ্ঘদিন ধৰি এগৰাকী মহিলাৰ সৈতে বাস কৰে আৰু যদিও তেওঁলোকে বৈধ বিবাহৰ আইনী প্ৰয়োজনীয়তা সমূহ পূৰন কৰা নাছিল, সেইবোৰ ক্ষেত্ৰত মহিলাগৰাকীক পৰিত্যাগ কৰিলে মহিলাগৰাকীক ভৰণ-পোষণৰ ধন দিবলৈ দায়বদ্ধ কৰা উচিত। পুৰুষজনক কৰ্তব্য আৰু বাধ্যবাধকতা গ্ৰহণ নকৰাকৈ বাস্তৱিক বিবাহৰ সুবিধা উপভোগ কৰি আইনী সুৰুঙাৰ পৰা লাভৱান হ'বলৈ দিয়া উচিত নহয়। আন যিকোনো ব্যাখ্যাই বিচৰণ আৰু অভাৱৰ সূচনা কৰিব যিটো ধাৰা ১২৫ৰ অধীনত ৰক্ষণাবেক্ষণৰ ব্যৱস্থাই প্ৰতিৰোধ কৰাৰ উদ্দেশ্যেৰে কৰা হৈছে।

৪৬) আমাৰ মতামত যে "পত্নী" শব্দটোৰ বহল আৰু বিস্তৃত ব্যাখ্যা দিয়া উচিত যাতে আনকি সেই ক্ষেত্ৰসমূহকো অন্তৰ্ভুক্ত কৰিব লাগে য'ত এজন পুৰুষ আৰু মহিলাই স্বামী-স্ত্ৰী হিচাপে যথেষ্ট দীৰ্ঘ সময়ৰ বাবে একেলগে থাকে , ফৌজদাৰী প্ৰক্ৰিয়া সংহিতাৰ ১২৫

নং ধাৰাত ভৰণ-পোষণৰ বাবে বিবাহৰ কঠোৰ প্ৰমাণ পূৰ্বচৰ্ত হ'ব নালাগে যাতে ধাৰা ১২৫ৰ অধীনত হিতাধিকাৰী বিধানৰ প্ৰকৃত মনোভাৱ আৰু সাৰমৰ্ম পূৰণ কৰিব পৰা যায় আৰু এনে ব্যাখ্যা নীতিৰ ন্যায্য প্ৰয়োগ হ'ব আৰু ব্যক্তিৰ মৰ্যাদা ৰক্ষা কৰা সংবিধানৰ প্ৰস্তাৱনাত সন্নিৱিষ্ট কৰা হ'ব।"

১৩) পূৰ্বতে উল্লেখ কৰা আইনৰ প্ৰস্তাৱৰ সহায়ত আমি ধৰিব পাৰো যে ভৰণ-পোষণৰ উদ্দেশ্যে বিবাহৰ কঠোৰ/বৈধ প্ৰমাণৰ প্ৰয়োজন নাই কাৰণ ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ ৪৯৪ নং ধাৰাত হোৱা অপৰাধত বিবাহৰ প্ৰমাণৰ প্ৰয়োজন নাই।

১৪) আমি আৰু উল্লেখ কৰিব পাৰো যে উচ্চতম ন্যায়ালয়ৰ শেহতীয়া সিদ্ধান্ত বাদছা বনাম উৰ্মিলা বাদছা গডছে, (২০১৪) ১ এছচিচি ১৮৮, য'ত বৰ্তমানৰ গোচৰত বিতৰ্কিত বিষয়টোৰ সৈতে একেধৰণৰ দিশ এটা বিশদভাৱে আলোচনা কৰা হৈছে , আৰু আমি এই হৈ কিছুমান পৰ্যবেক্ষণৰ কথা লাভজনকভাৱে উল্লেখ কৰিব পাৰো। আইন আৰু সমাজৰ ইমানবোৰ দিশ আৰু আইনৰ ব্যাখ্যা কৰাৰ সময়ত আদালতৰ ভূমিকাক সমাজত বঞ্চিত মহিলাৰ মৰ্যাদাৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি এনে স্পৰ্শকাতৰ বিষয়ক লৈ উদ্বেগ প্ৰকাশ কৰি উজ্জ্বল কৰি তোলা হৈছে। কিছুমান পৰ্যবেক্ষণ তলত উদ্‌ধৃত কৰা হৈছে।

"আইনে মানুহৰ মাজৰ সম্পৰ্ক নিয়ন্ত্ৰণ কৰে। ইয়াত আচৰণৰ আৰ্হি নিৰ্ধাৰণ কৰা হয়।ইয়াত সমাজৰ মূল্যবোধৰ প্ৰতিফলন ঘটে। আদালতৰ ভূমিকা হ'ল সমাজত আইনৰ উদ্দেশ্য বুজি পোৱা আৰু আইনক উদ্দেশ্য সাধন কৰাত সহায় কৰা। কিন্তু এখন সমাজৰ নিয়ম এটা জীৱিত জীৱ। ই অহৰহ পৰিৱৰ্তিত হৈ থকা এটা নিৰ্দিষ্ট বাস্তৱিক আৰু সামাজিক বাস্তৱতাৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি গঢ় লৈ উঠিছে। কেতিয়াবা আইনৰ পৰিৱৰ্তন সমাজৰ পৰিৱৰ্তনৰ পূৰ্বেই হয় আৰু আনকি ইয়াক উদ্দীপিত কৰাৰ উদ্দেশ্যেও ইয়াৰ উদ্দেশ্য। অৱশ্যে বেছিভাগ ক্ষেত্ৰতে আইনৰ পৰিৱৰ্তন সামাজিক বাস্তৱতাৰ পৰিৱৰ্তনৰ ফল। সঁচাকৈয়ে যেতিয়া সামাজিক বাস্তৱতা সলনি হয় তেতিয়া আইনখন সলনি হ'ব লাগিব । সামাজিক বাস্তৱৰ পৰিৱৰ্তন যেনেকৈ জীৱনৰ নিয়ম , সামাজিক বাস্তৱতাৰ পৰিৱৰ্তনৰ প্ৰতি সঁহাৰি জনোৱাটোৱেই হৈছে আইনৰ জীৱন। ক'ব পাৰি যে আইনৰ ইতিহাস হৈছে সমাজৰ পৰিৱৰ্তিত প্ৰয়োজনৰ লগত আইনক খাপ খুৱাই লোৱাৰ ইতিহাস। সাংবিধানিক আৰু বিধিগত দুয়োটা ব্যাখ্যাতে আদালতে বিবেচনাধীনতা প্ৰয়োগ কৰি

আইনৰ বিষয়ভিত্তিক আৰু বস্তুনিষ্ঠ উদ্দেশ্যৰ মাজত সঠিক সম্পৰ্ক নিৰ্ধাৰণ কৰিব লাগে । আইনৰ ব্যাখাকাৰী হিচাপে আদালতে বাদ পৰা বস্তু যোগান ধৰা , অনিশ্চয়তা শুধৰোৱা আৰু মুক্ত সিদ্ধান্তৰ পদ্ধতিৰ জৰিয়তে ন্যায়ৰ সৈতে ফলাফলৰ মিলন ঘটাব লাগে।

এইদৰে কোনো বিধিৰ ব্যাখ্যা কৰাৰ সময়ত আদালতে কেৱল বিধিখন প্ৰণয়ন কৰা উদ্দেশ্যটোৱেই নহয়, ইয়াক দমন কৰিব বিচৰা বিষয়ও বিবেচনা কৰিব পাৰে। এই দুষ্টামিৰ নিয়মটোৱেই প্ৰথমে হাইডনছত প্ৰস্তাৱ কৰা হয় যিটো উদ্দেশ্যপ্ৰণোদিত ব্যাখ্যাৰ ঐতিহাসিক উৎস হৈ পৰিল। আদালতে এনে ক্ষেত্ৰত আইনী মেক্সিম কনষ্ট্ৰাকচন ওট ৰেছ মেগিচ ভালিয়েত গুৱাম পাৰ ৰ প্ৰয়োগ কৰিব যে য'ত বিকল্প নিৰ্মাণ সম্ভৱ হয় তাত আদালতে কাৰ্যকৰী কৰিব লাগিব যাৰ বাবে ই যি ব্যৱস্থাৰ বাবে বিধি প্ৰণয়ন কৰা হৈছে তাৰ মসৃণ কামৰ বাবে দায়বদ্ধ হ 'ব তাৰ পৰিৱৰ্তে যিয়ে ইয়াৰ বাটত এটা পথ বন্ধ কৰি দিব। যদি দুটা ব্যাখ্যাৰ মাজৰ বাছনি যাৰ ওচৰৰটো পৰিণত হ 'ব আইন প্ৰণয়নৰ উদ্দেশ্য প্ৰকাশ সাধন কৰা তাক পৰিহাৰ কৰিব লাগে। আমি এনে নিৰ্মাণ এৰাই চলা উচিত যিয়ে আইনখনক অসাৰতালৈ হ্ৰাস কৰিব আৰু এই মতামতৰ ভিত্তিত সাহসী নিৰ্মাণক গ্ৰহণ কৰা উচিত সংসদে কেৱল ফলপ্ৰসূ ফলাফল অনাৰ উদ্দেশ্যেহে আইন প্ৰণয়ন কৰিব। যদি এই ব্যাখ্যা গ্ৰহণ কৰা নহয় তেন্তে পত্নীক প্ৰতাৰণা কৰাৰ বাবে স্বামীক প্ৰিমিয়াম দিয়াৰ সমান হ'ব। গতিকে ভৰণ-পোষণ দিয়াৰ উদ্দেশ্যে হ 'লেও এনে এগৰাকী মহিলাক বৈধভাৱে বিবাহিত পত্নী হিচাপে গণ্য কৰা হ'ব।"

১৫) উক্ত সিদ্ধান্ত লোৱাৰ সময়ত মাননীয় আদালতে কিছুমান প্ৰস্তাৱ গ্ৰহণ কৰিছে যিবোৰ উক্ত গোচৰত প্ৰমাণিত হৈছে যে উক্ত গোচৰটোত দুয়ো পক্ষৰ মাজত বিবাহ হৈছিল আৰু তেনে কৰাৰ সময়ত স্বামীয়ে প্ৰথম বিবাহক লুকোৱাই ৰাখিছিল আৰু আৰু এই কথাটোৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি যে স্বামীয়ে তেওঁৰ সত্যটো প্ৰকাশ নকৰি দ্বিতীয় পত্নীক প্ৰতাৰণা কৰিছে আগতে বিয়া কৰাইছিল , তেওঁ তাইক ভৰণ-পোষণৰ অস্বীকাৰ কৰিব নোৱাৰে। সন্মানীয় আদালতৰ মতামত যে তেওঁক নিজৰ ভুলৰ সুবিধা লৈ প্ৰতিবাদী পত্নীক ভৰণ-পোষণৰ সুবিধা অস্বীকাৰ কৰিবলৈ অনুমতি দিব নোৱাৰি। ইয়াৰ উপৰিও কোৱা হয় যে ফৌজদাৰী প্ৰক্ৰিয়া সংহিতাৰ ধাৰা ১২৫ৰ বিধানসমূহৰ উদ্দেশ্যপ্ৰণোদিত নিৰ্মাণ আৰু দুষ্টামিৰ নিয়ম প্ৰয়োগ কৰা, অন্ততঃ ভৰণ-পোষণৰ উদ্দেশ্যে এনে মহিলাক আইনগতভাৱে বিবাহিত পত্নী হিচাপে গণ্য কৰিব পাৰি।

ইয়াৰ উপৰিও কোৱা হৈছে যে উচ্চতম ন্যায়ালয়ৰ ৰায়দান যমুনাবাই , ইন ৰি, (১৯৮৮) ১ এছচিচি ৫৩০,আৰু , ইন ৰে, (১৯৮৮) ১ এছচিচি ৫৩০ , আৰু ছাবিটাবেন, ইন ৰি., (২০০৫) ৩ এছচিচি ৬৩৬,, স্বামীৰ বিতৰ্কক সমৰ্থন কৰা সেই পৰিস্থিতিত প্ৰযোজ্য হ'ব য'ত ক মহিলাই প্ৰথম বিবাহৰ জীৱিকাৰ সম্পূৰ্ণ জ্ঞান থকা এজন পুৰুষক বিয়া কৰাইছিল।

১৬) উচ্চতম ন্যায়ালয়ে উল্লেখ কৰা উক্ত আইনী ঘোষণাসমূহৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি পক্ষসমূহৰ নথীত থকা প্ৰমাণসমূহৰ দিশটোলৈ আহোঁ। ইয়াত আবেদনকাৰীয়ে তাইকে ধৰি ৫ জন সাক্ষীক পৰীক্ষা কৰিছিল আৰু প্ৰতিবাদীয়ে ৪ জন সাক্ষীক পৰীক্ষা কৰিছিল। প্ৰ্তিপক্ষই তেওঁক ডি ডব্লিউ ১ আৰু তেওঁৰ পূৰ্বৰ পত্নী ডি ডব্লিউ ২ আৰু তেওঁৰ স্থানীয়তাৰ আন দুজন সাক্ষীক ডি ডব্লিউ ৩ আৰু ৪ হিচাপে পৰীক্ষা কৰি দাবী কৰিছে যে প্ৰ্তিপক্ষই ১৯৯৬ চনত ডি ডব্লিউ ২ক বিয়া কৰাইছিল আৰু ১৯৯৭ চনত তেওঁ এটা সন্তান আৰু আন এটা সন্তান জন্ম দিছিল ২০০২ চনত আৰু প্ৰ্তিপক্ষই তেওঁৰ সকলো চৰকাৰী নথীত ডি ডব্লিউ ২ক তেওঁৰ পত্নী হিচাপে ঘোষণা কৰিছে। মন কৰিবলগীয়া যে প্ৰতিবাদীয়ে তেওঁৰ আবেদনৰ লগতে প্ৰমাণৰ ক্ষেত্ৰতো আবেদনকাৰীৰ সৈতে কোনো ধৰণৰ সম্পৰ্ক স্বীকাৰ কৰিছে যদিও বিশেষভাৱে কোৱা নাই। একেদৰে তেওঁ প্ৰদৰ্শক ২(৪)ত নিজৰ স্বাক্ষৰ স্বীকাৰ কৰিছে , যিটো নাবালক শিশু ক্ৰিষ্টিয়ানা কুটুমৰ বাবে পলিচি খোলাৰ সময়ত এল আই চি আইত দাখিল কৰা প্ৰ-পত্ৰত কৰিছিল (প্ৰ্তিপক্ষৰ কন্যা)। তেওঁ প্ৰদৰ্শক- ৯ত প্ৰ্তিপক্ষৰ লগত থকা নিজৰ ফটোখনৰ লগতে স্বীকাৰ কৰিছে ।

১৭) আনহাতে আবেদনকাৰীয়ে তাইক পিডব্লিউ ৪ হিচাপেও পৰীক্ষা কৰিছে আৰু ৩.৪.২০০৫ তাৰিখে ডিংডিংগিয়াৰ কলাঘাট খ্ৰীষ্টান চাৰ্চত খ্ৰীষ্টান ধৰ্ম অনুসৰি তেওঁলোকৰ মাজত হোৱা বিবাহৰ বিষয়ে উল্লেখ কৰিছে (১)ৰ পৰা ৯(৫)লৈকে প্ৰতিবাদকাৰীৰ সৈতে তেওঁৰ বিবাহৰ ফটো। ২০০৫–২০০৮ চনৰ ভিতৰত তেওঁলোকৰ দম্পতী জীৱন আৰু ২০০৬ চনত শিশুটিৰ জন্মৰ বিষয়েও তেওঁ বৰ্ণনা কৰিছে। পি ডব্লিউ ৫ গীৰ্জাত হোৱা বিবাহৰ সাক্ষী আছিল। তেওঁ পক্ষসমূহৰ মাজত উক্ত বিবাহক সমৰ্থন কৰিছে আৰু যিসকলে গীৰ্জাৰ পাষ্টৰ হিচাপে বিবাহ প্ৰমাণপত্ৰ প্ৰদৰ্শক -৭ত স্বাক্ষৰ কৰিছিল আৰু লগতে প্ৰদৰ্শক ৭(২) বিবাহ প্ৰমাণপত্ৰত প্ৰ্তিপক্ষৰ স্বাক্ষৰ প্ৰদৰ্শন কৰিছে আৰু লগতে সেই সময়ত প্ৰদৰ্শক ৯ নং ফটোখনৰ বিষয়েও প্ৰদৰ্শন কৰিছে দুয়োপক্ষৰ বিবাহৰ।

১৮) লোকমান আলী মণ্ডল নামৰ এজন অধিবক্তাই তেওঁক পি ডব্লিউ -৩ হিচাপে পৰীক্ষা কৰিছিল আৰু তেওঁ পক্ষসমূহৰ মাজত বিবাহ চুক্তিৰ খচৰা প্ৰস্তুত কৰিছিল প্ৰদৰ্শক-৮ৰ জৰিয়তেআৰু দুয়োপক্ষই উক্ত চুক্তিত স্বাক্ষৰ কৰিছিল।

১৯) আবেদনকাৰীয়ে পৰীক্ষা কৰা আন এজন সাক্ষী হৈছে এল আই চি আইৰ কাৰ্যালয়ৰ কৰ্মচাৰী হিচাপে পি ডব্লিউ - ১, খগেন চন্দ্ৰ ৰাভা, আৰু পি ডব্লিউ -২ স্বপন কুমাৰ সাহা, যিয়ে এই কথাৰ সাক্ষ্য দিছে যে উক্ত মাণিক কুটুমে ক্ৰিষ্টিয়ানা কুটুমৰ নামত এল আই চি পলিচি খুলিছিল আৰু তেওঁক শিশুটিৰ পিতৃ বুলি ঘোষণা কৰিছিল প্ৰদৰ্শক -. ১ নং আবেদনকাৰীৰ পৰিচয় পত্ৰ যোগে আৰু প্ৰদৰ্শক- ১(২)(ক) ক্ৰিষ্টিয়ানা কুটুমৰ জন্ম প্ৰমাণ-পত্ৰ, প্ৰদৰ্শক- ৪ নং ঘোষণা প্ৰ-পত্ৰ আৰু ৪(১) মাণিক কুটুমৰ স্বাক্ষৰ আৰু প্ৰদৰ্শক- ৫ আৰু ৬ নম্বৰত মাণিক কুটুমৰ নামত জাৰি কৰা ৪৮৯৬০০৪০২ নম্বৰৰ কন্যা ক্ৰীষ্টিনাৰ নামত ৫০ লাখ টকাৰ বীমাকৃত নথিপত্ৰ।

২০) আবেদনকাৰীৰ ফালৰ পৰা উক্ত প্ৰমাণৰ পৰা প্ৰচুৰ পৰিমাণে স্পষ্ট যে আবেদনকাৰীয়ে ২০০5 চনত প্ৰতিপক্ষৰ সৈতে বিবাহ অনুষ্ঠান সম্পন্ন কৰিছিল আৰু তেওঁ উক্ত প্ৰাসংগিক নথিপত্ৰত নিজৰ স্বাক্ষৰ অসত্য বুলি প্ৰমাণ কৰাত ব্যৰ্থ হৈছিল। আবেদনকাৰীৰ সন্তানৰ পিতৃত্বৰ বিষয়ে প্ৰতিবাদীয়ে কৰা ঘোষণা প্ৰাসংগিক নথী সমূহ হলজন্মৰ প্ৰমাণ পত্ৰ, এল আই চি নীতি আদিৰ দৰে নথি-পত্ৰ প্ৰতিপক্ষৰ-পত্নীয়ে উত্থাপন কৰা বিতৰ্কক সমৰ্থন কৰিবলৈ যথেষ্ট। যেনেকৈ স্পষ্ট যে বিবাহ অস্বীকাৰ কৰাৰ বাহিৰে প্ৰতিপক্ষই এনে কোনো কথা নথীত আনিব পৰা নাই যে প্ৰতিপক্ষৰ সৈতে বিয়াৰ সময়তো তাই তেওঁৰ পূৰ্বৰ বিবাহৰ বিষয়ে জানিছিল। গতিকে আবেদনকাৰীয়ে পূৰ্বৰ লুকোৱাই ৰখাৰ স্পষ্ট গোচৰ।

২১) স্পষ্টভাৱে আবেদনকাৰীয়ে একেটা কথাকে লুকোৱাই ৰখি দুটা বৈবাহিক সম্পৰ্ক চলাই আছিল আৰু এতিয়া তেওঁক বৰ্তমানৰ আবেদনকাৰীৰ সৈতে বিবাহৰ পূৰ্বে তেওঁলোকৰ বিবাহৰ ভিত্তিত প্ৰথম পত্নী হোৱাৰ সুবিধা লাভ কৰিবলৈ অনুমতি দিব নোৱাৰি। ভাৰতীয় সমাজৰ প্ৰেক্ষাপটত এগৰাকী নাৰীৰ ভাগ্য সদায় পুৰুষৰ কামৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰে আৰু মূলতঃ বেছিভাগ মহিলা আন এটা অংশৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। অৱশ্যেই প্ৰতিষ্ঠিত আইন অনুসৰি ইতিমধ্যে বিবাহিত পুৰুষৰ সৈতে সম্পূৰ্ণ ভাবে জানিলৈ এগৰাকী মহিলাক বিবাহত সোমাবলৈ দিয়া নহ'য় কিন্তু যিগৰাকী মহিলাই নিজৰ পুৰুষ পূৰ্বৰ বিবাহৰ বিষয়ে সম্পূৰ্ণ অজ্ঞাত আছিল ,

তেওঁক উপকাৰী বুলি সুৰক্ষিত কৰা উচিত আৰু তথাকথিত স্বামীক নিজৰ ভুল/অবৈধ আচৰণৰ সুবিধা ল'বলৈ দিয়া উচিত নহয়।

২২) উক্ত সিদ্ধান্তসমূহে পৰ্যবেক্ষণ কৰা মতে আদালতৰ ভূমিকা সদায় গতিশীল হ 'ব লাগে যাতে প্ৰতিটো গোচৰৰ আঁৰৰ প্ৰকৃত বিষয়টোক সমাধান কৰিব পৰা যায় যাতে সকলো শ্ৰেণীৰ লোক আৰু অধিক বিশেষকৈ সমাজৰ দুৰ্বল শ্ৰেণী , দুখীয়া আৰু অসহায় মহিলাৰ বাবে সামাজিক ন্যায়ৰ পোষকতা কৰা হয় হৈছে। সামাজিক ন্যায়ৰ অধিকাৰক্ষেত্ৰত আদালতে বিভিন্ন পন্থা গ্ৰহণ কৰিব লাগে বুলি গুৰুত্ব আৰোপ কৰা হৈছে যিটোক সামাজিক প্ৰসংগৰ বিচাৰ বুলিও কোৱা হয় কাৰণ কেৱল বিৰোধী দৃষ্টিভংগী উপযুক্ত নহ'বও পাৰে।

ফৌজদাৰী প্ৰক্ৰিয়া সংহিতাৰ ১২৫ নং ধাৰাটোৰ বিধানৰ প্ৰেক্ষাপটত উদ্দেশ্যপ্ৰণোদিত ব্যাখ্যাৰ দৃষ্টিকোণৰ পৰা আৰু নথীত থকা প্ৰমাণৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি আমি নিশ্চিতভাৱে এই সিদ্ধান্তত উপনীত হ 'ব পাৰো যে আবেদনকাৰীক প্ৰতিপক্ষৰ আইনীভাৱে বিবাহিত পত্নী হিচাপে গণ্য কৰিবলৈ পক্ষসমূহৰ মাজত বিবাহ হৈছিল।

২৩) মন কৰিবলগীয়া যে বিবাদিত ৰায়দানত বিদ্বান বিচাৰ আদালতেও পক্ষসমূহৰ মাজত বিবাহৰ হোৱাৰ বিষয়ে এটা তথ্য লাভ কৰিছিল কিন্তু বিদ্বান বিচাৰ আদালতে ছাবিটাবেন (উপৰোক্ত)ৰ সিদ্ধান্ত আৰু ভিমলা কে বনাম বীৰাছন , (১৯৯১) ২ এছচিচি ৩৭৫ৰ সিদ্ধান্তৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি কয় যে আবেদনকাৰী (ইয়াত প্ৰতিপক্ষ) দ্বিতীয় পত্নী হোৱাৰ বাবে আইনীভাৱে বিবাহিত পত্নী বুলি ক 'ব নোৱাৰি। কিন্তু ওপৰত যিখিনি আলোচনা কৰা হৈছে তাৰ পৰা বিবাদিত ৰায় আৰু আদেশটো বিকৃত আৰু হস্তক্ষেপ হোৱাৰ সম্ভাৱনা থকা বুলি পোৱা গৈছিল।

২৪) আবেদনকাৰীৰ বিদ্বান অধিবক্তাই বলবৎ থকা আইন অনুসৰি আবেদনকাৰীক আইনগতভাৱে বিবাহিত পত্নী হিচাপে গণ্য কৰি আবেদনকাৰীৰ লগতে সন্তানৰ ভৰণ-পোষণৰ প্ৰাৰ্থনা কৰিছিল। ইয়াৰ উপৰিও ইংগিত দিব পাৰি যে ফৌজদাৰী পদ্ধতি সংহিতাৰ ধাৰা ১২৫ৰ অধীনত ভৰণ-পোষণৰ ব্যৱস্থাৰ উদ্দেশ্যে আবেদনকাৰীৰ মৰ্যাদা পত্নী হিচাপে ঘোষণা কৰাৰ সময়ত একেখিনি ভৰণ-পোষণৰ সীমিত উদ্দেশ্যৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি কিন্তু সকলো দেৱানী গোচৰ ক্ষেত্ৰত ব্যৱহাৰ কৰিব নোৱাৰি । আনহাতে, প্ৰতিপক্ষৰ অধিবক্তা, এটা সিদ্ধান্তৰ উল্লেখ কৰি ডি ভেলুস্বামী বনাম বি পাটচাইমল , (২০১১) ১ এছচিচি (ক্ৰাই) ৫৯ তথাপিও দাবী

কৰিছিল যে যিগৰাকী দ্বিতীয় পত্নীৰ বিবাহ প্ৰথম বিবাহ হৈছিল বাবে বাতিল হৈছিল আৰু যিগৰাকী আইনীভাৱে বিবাহিত পত্নী নহয় , তেওঁ ভৰণ-পোষণৰ অধিকাৰী নহয় কিন্তু সম্পূৰ্ণ বেলেগ প্ৰসংগত দিয়া উক্ত সিদ্ধান্তটো বৰ্তমানৰ গোচৰত প্ৰযোজ্য হ 'ব নোৱাৰে। উক্ত গোচৰটো ১২ বছৰৰ অন্তত দাখিল কৰা হৈছিল আৰু পক্ষসমূহৰ মাজৰ বিবাহ নিজেই সন্দেহজনক বুলি ধৰা হৈছিল আৰু বিবাহৰ প্ৰশ্নটো সিদ্ধান্ত ল 'বলৈ নতুনকৈ সিদ্ধান্তৰ বাবে বিচাৰ আদালতলৈ প্ৰেৰণ কৰা হৈছিল। উত্তৰদাতাৰ বাবে বিদ্বান অধিবক্তাই দিয়া দাখিলৰ সৈতে মই একমত নহয়।

২৫) ইয়াত প্ৰতিপক্ষই কৈছে যে হিন্দুৰে দ্বিতীয় বিবাহ কৰিব নোৱাৰে আৰু সমানে দ্বিতীয় পত্নীৰ কোনো আইনী মৰ্যাদা নাই। কিন্তু আমি যি পাইছিলোঁ সেইটোৱেই একেবাৰে হতাশাজনকভাৱে যে একেজন ব্যক্তিয়ে প্ৰথম পত্নীৰ জীৱিকাৰ সময়ত সেই কথা লুকোৱাই ৰাখি দ্বিতীয় বিবাহ চলাইছে আৰু লগতে সন্তান জন্ম দিছে যদিও পৰৱৰ্তী সময়ত এনে সকলো সম্পৰ্কক প্ৰতিহত কৰিছে। এইদৰে তেওঁ নিজেই হিন্দু বুলি দাবী কৰাৰ পিছতো হিন্দু আইনখনৰ বিধানসমূহ বিফল কৰি পেলাইছে, আনহাতে বিবাহটো হিন্দু আইন অনুসৰি পবিত্ৰ সংঘ আৰু চুক্তি নহয়। হিন্দু বিবাহক সম্পূৰ্ণৰূপে চেক্ৰেমেণ্ট হিচাপে গণ্য কৰা হয় যদিও বিবাহৰ এনে সামগ্ৰিক সম্পৰ্কত আবেদনকাৰীয়ে চিন্তা নকৰে। তেওঁ নিজৰ পৰিয়ালৰ প্ৰতি দ্বৈত সম্পৰ্ক বজাই ৰাখিছে যিটো তেওঁৰ প্ৰথম পত্নীৰ প্ৰতিও বা দ্বিতীয় পত্নীৰ প্ৰতিও একেবাৰেই আনুগত্যশীল নহয় যাক তেওঁ লুকোৱাই ৰাখি বিয়া কৰাইছিল।

২৬) ওপৰৰ সকলোবোৰৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি বিদ্বান আদালতে গৃহীত কৰা বিবাদিত আদেশ ইয়াৰ দ্বাৰা বাতিল কৰা হৈছে। বিষয়টো বিদ্বান বিচাৰ আদালতলৈ ঘূৰাই পঠিওৱা হয় যাতে প্ৰতিবাদী (মিচিলেনিয়াছ গোচৰত আবেদনকাৰী)ক বৰ্তমানৰ আবেদনকাৰীৰ আইনীভাৱে বিবাহিত পত্নী বুলি ঘোষণা কৰা হয় আৰু কেৱল আয়ৰ বিন্দুতহে সঠিক প্ৰমাণ লিপিবদ্ধ কৰি ভৰণ-পোষণৰ পৰিমাণ নিৰ্ণয় কৰা আৰু এই আদালতৰ আদেশ পোৱাৰ তিনিমাহৰ ভিতৰত আবেদনকাৰীৰ লগতে নাবালক শিশুটিক নতুনকৈ সঠিক ভৰণ-পোষণ প্ৰদান কৰা। ইয়াৰ মাজতে আবেদনকাৰীক নিৰ্দেশ দিয়া হয় যে আদালতে বিষয়টো নতুনকৈ সিদ্ধান্ত নোলোৱালৈকে বিদ্বান বিচাৰ আদালতে পূৰ্বে প্ৰদান কৰা শিশুটিৰ প্ৰতি থকা সকলো বকেয়া ভৰণ-পোষণ আদায় দিবলৈ।

২৭) ওপৰত কৰা পৰ্যবেক্ষণ আৰু নিৰ্দেশনাৰ সৈতে পুনৰীক্ষণটো নিষ্পত্তি হৈছে । ৰায়দানৰ প্ৰতিলিপিৰ সৈতে নিম্ন আদালতৰ নথী ঘূৰাই দিয়ক।

অনুবাদক-প্ৰণব জ্যোতি বৰা

জ্যেষ্ঠ অনুবাদক

গুৱাহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়